

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

Bloomberg

آمریکا با دقت انتخابات ایران را دنبال می‌کند

انتخابات در ایران قرار است که ۲۸ ژوئن برگزار شود و پیش‌بینی‌های عمومی بر این اساس است که یک نامزد تندرو یا محافظه‌کار برنده این انتخابات شود. این در حالی است که همزمان با جنگ و بحران در خاورمیانه، دولت ایالات متحده آمریکا با دقت فرآیند انتخابات را در ایران دنبال می‌کند.

انتخابات زودهنگام در ایران برای تعیین جانشین سیدابراهیم ریسی، رئیس‌جمهور فقید ایران، با سلطه اکثریت نامزدهای تندرو به علاوه فقط یک نامزد اصلاح‌طلب از میان ۶ نامزدی که توانستند برای شرکت در انتخابات پذیرفته‌شوند، برگزار می‌شود. براساس بیانیه رسمی که در تلویزیون دولتی ایران اعلام‌شد نامزدهای این انتخابات شامل رئیس مجلس و فرمانده پیشین سپاه پاسداران، محمدباقر قالیباف، مذاکره‌کننده پیشین هسته‌ای، سعید جلیلی، شهردار تهران، علیرضا زاکانی، جراح و نماینده پیشین، امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی، وزیر پیشین کشور و دادگستری، مصطفی پورمحمدی و نماینده اصلاح‌طلب مجلس، مسعود پزشکیان هستند.

شورای نگهبان، نهاد قدرتمند ایران که بر انتخابات نظارت می‌کند، از میان ۸۰ نفری که برای نامزدی انتخابات ثبت‌نام کردند، لیست ۷ نفری را پذیرفت که قرار است در انتخابات ۲۸ ژوئن برای تعیین رئیس‌جمهور ایران پس از فوت سیدابراهیم ریسی در سقوط هلی‌کوپتر، با یکدیگر رقابت کنند. آمریکا، در شرایطی که خصومت‌ها با تهران به دلیل جنگ اسرائیل و حماس در غزه و همچنین پرونده برنامه‌هسته‌ای ایران تشدید شده‌است، با دقت نتایج این انتخابات را دنبال می‌کند. براساس گزارش خبرگزاری رسمی جمهوری اسلامی، نامزدها تا ۲۷ ژوئن فرصت دارند که کارزار تبلیغاتی خود را پیگیری کنند و انتظار می‌رود که در ۵ برنامه زنده تلویزیون ملی با یکدیگر مناظره کنند. قاضی‌زاده‌هاشمی در انتخابات سال ۲۰۲۱ شرکت کرده‌بود و نفر چهارم شد، در حالی که در آن انتخابات زاکانی و جلیلی به نفع سیدابراهیم ریسی از رقابت‌ها کنار کشیدند.

از جمله شخصیت‌های برجسته‌ای که در این انتخابات ردصلاحیت شدند، محمود احمدی‌نژاد، رئیس‌جمهور پیشین و علی لاریجانی، سیاستمدار کهنه‌کار بود که هر دو در انتخابات ۲۰۲۱ هم از شرکت در انتخابات منع شده‌بودند. چندهم‌کابینه حسن روحانی، رئیس‌جمهور پیشین ایران، از جمله اسحاق جهانگیری، معاون اول پیشین رئیس‌جمهور نیز از جمله نامزدهای ردصلاحیت شده‌بودند.

میان‌روها و اصلاح‌طلب‌ها شانس بسیار کمی در انتخابات‌های ایران داشتند و لیست نهایی نامزدها نشان می‌دهد که تا چه اندازه از نفوذ و اثرگذاری آنها در قدرت کاسته شده‌است. پزشکیان که در حال حاضر پنجمین دوره نمایندگی خود را در مجلس شورای اسلامی پشت سر می‌گذارد، به‌عنوان تنها نامزد اصلاح‌طلبان ایرانی است که توانسته‌است از سدناتیدصلاحیت‌ها برای انتخابات ریاست‌جمهوری بگذرد.

پزشکیان به دلیل مواضع انتقادی صریح و شفافش در مورد کانون تندرو قدرت، به‌خصوص پس از آنکه این نیروها در دوران ریاست‌جمهوری سیدابراهیم ریسی قدرتمندتر شدند، شناخته شده‌است. پزشکیان به عنوان یک جراح قلب سال ۲۰۲۲ در مورد مرگ مهسا امینی، دختر ۲۲ ساله‌ای که در بازداشت پلیس جان داد، خواهان شفافیت شده‌بود و در عین حال از معترضان خواسته‌بود تا آرامش و خوشبختی‌داری نشان دهند.

رای‌گیری در ایران در شرایطی انجام می‌شود که خاورمیانه به دلیل استمرار جنگ اسرائیل علیه حماس در غزه به‌رغم تلاش‌های کشورهای دیگر در منطقه برای میانجی‌گری با هدف آتش‌بس در شرایط عدم قطعیت و بحران فرو رفته‌است.

ایران به‌عنوان اصلی‌ترین حامی حماس و حزب‌الله لبنان، پیش از این وارد نبرد شده‌است و در ماه آوریل برای نخستین بار حمله مستقیم نظامی به اسرائیل انجام داد. هم حماس و هم شاخه نظامی حزب‌الله از سوی ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا به‌عنوان گروه‌های تروریستی تلقی شده‌اند.

عکس: آلفرد یعقوب زاده

انقلابی ناتمام

کارنامه دیپلماتیک صادق قطب‌زاده از سیلی به صورت سفیر در آمریکا تا تیرباران در تهران

و مخالفان سیاسی تحت سرکوب داخل کشور علیه رژیم شاه تحریک کرده و با آنان برای محکومیت حکومت پهلوی همکاری می‌کرد. پاریس محل اصلی حضور و فعالیت‌های او شده بود.

اردشیر هوشی از دوستان قطب‌زاده درباره این دوره از فعالیت‌های او می‌گوید: «قطب‌زاده در اروپا مثل موتور محرکه از این شهر به آن شهر می‌رفت و تمام فعالیت جمع‌آوری نیرو و از این دست کارها را خودش انجام می‌داد. از نظر سیاسی نیروی پرتحرکی بود. بنی‌صدر و حسن حبیبی حرکت نداشتند. بنی‌صدر خوب سخنرانی می‌کرد، حبیبی خوب می‌نوشت، اما قطب‌زاده خوب حرکت می‌کرد. این سه با هم هماهنگی خوبی داشتند. هیچ‌کس توان رقابت با این گروه سه‌نفره را نداشت. ما اسپان را گذاشته بودیم سه‌تفنگدار.»

مسافر پرواز انقلاب

با عزیمت امام خمینی به پاریس امکانات قطب‌زاده به یاری او آمد تا نقش و جایگاهش را در پیروزی انقلاب ارتقا ببخشد. پرتال امام خمینی وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر امام خمینی درباره قطب‌زاده می‌نویسد: «در پی عزیمت امام به پاریس، قطب‌زاده امکانات اقامت ایشان و همراهانش را در فرانسه فراهم کرد... در طول دوران حضور امام در پاریس قطب‌زاده یکی از مشاوران اصلی رهبر انقلاب بود و ایشان را در بسیاری از تصمیم‌گیری‌های مهم همراهی می‌کرد. سرانجام در روز ۱۲ بهمن‌ماه قطب‌زاده با هواپیمای حامل امام خمینی که بعدها «پرواز انقلاب» نام گرفت به کشور بازگشت. با پیروزی انقلاب قطب‌زاده که به شدت مورد وثوق امام بود، به‌عنوان عضو شورای انقلاب و رئیس سازمان رادیو تلویزیون منصوب شد.» همین جملات گویای جایگاه صادق قطب‌زاده در آستانه و پس از پیروزی انقلاب اسلامی است. قطب‌زاده در ریاست رادیو و تلویزیون اعتراضات فراوانی را برانگیخت. البته در دوران آشفتگی ابتدای پیروزی انقلاب هر کسی در این جایگاه قرار می‌گرفت نمی‌توانست سلاخی گوناگون را اقلان کند.

با استعفای دولت موقت برای کمتر از بیست روز

فعالیت سیاسی در کشورهای مختلف

زمانی که در مراسم نوروزی دیدار سفیر ایران در آمریکا با دانشجویان ایرانی به صورت اردشیر زاهدی داماد شاه سیلی ناخست سرنوشتش تغییر کرد و وارد فاز جدی‌تری از فعالیت سیاسی شد. قطب‌زاده به درخواست اردشیر زاهدی بازداشت شد و گذرنامه آنان توسط سفارت ایران باطل شد اما دادگستری آمریکا با درخواست زاهدی برای بازگرداندن این دانشجویان به ایران مخالفت کرد و صادق که از دانشگاه جورج تاون اخراج شده بود، بعدها با معرفی ابراهیم یزدی به کالج دانشگاهی نوتردام در کانادا رفت. صادق نه در جورج تاون و نه در کانادا دانشجوی خوبی نبود. روایت‌ها از خوشگذرانی‌های او بسیار است و با سبک زندگی‌اش و آنچه بعدها از او دیده شد نیز همخوانی دارد. صادق قطب‌زاده هرگز ازدواج نکرد اما رابطه خوبی با زنان داشت و زنان متعددی در زندگی‌اش حضور داشتند اما حضورهای کوتاه‌مدت، با باطل شدن گذرنامه صادق قطب‌زاده به الجزایر، مصر، سوریه و نهایتاً به عراق رفت. قطب‌زاده که توانایی فوق‌العاده‌ای در تحت تأثیر قرار دادن مخاطبین‌اش در دیدار اول داشت، در این سفرها با دولت‌ها و جنبش‌های انقلابی این کشورها ارتباط گرفت و در نهایت در نجف به دیدار امام خمینی رفت. او نخستین مبارز سیاسی بود که در نجف به دیدن امام خمینی رفت و به این واسطه رابطه نزدیکی با امام خمینی پیدا کرد و مورد علاقه او قرار گرفت. قطب‌زاده به واسطه یک مبارز مراکشی با دولت عراق که روابط بدی با حکومت پهلوی داشت ارتباط گرفت و زمینه‌های سکونت امام خمینی در نجف را فراهم کرد. مصر نیز که در این زمان روابط خصمانه‌ای با پهلوی داشت پذیرفت تا داوطلبان ایرانی را آموزش مسلحانه بدهد و مصطفی چمران فرماندهی این داوطلبان را برعهده گرفت. قطب‌زاده در این دوره با امام موسی‌صدر رهبر شیعیان لبنان، ابراهیم یزدی و صادق طباطبایی و مصطفی چمران روابط نزدیکی پیدا کرده بود و از این طریق با معمر قذافی نیز ارتباط داشت. صادق قطب‌زاده در این دوران به یکی از محورهای فعالیت اپوزیسیون در خارج از کشور بدل شده بود و همزمان نهادهای حقوق بشری را با رساندن اخبار زندانیان

اردشیر هوشی از دوستان قطب‌زاده درباره این دوره از فعالیت‌های او می‌گوید: قطب‌زاده در اروپا مثل موتور محرکه از این شهر به آن شهر می‌رفت و تمام فعالیت جمع‌آوری نیرو و از این دست کارها را خودش انجام می‌داد. از نظر سیاسی نیروی پرتحرکی بود. بنی‌صدر و حسن حبیبی حرکت نداشتند. بنی‌صدر خوب سخنرانی می‌کرد

داود دشتبانی

خبرنگار گروه دیپلماسی

اگر چه تعداد قابل توجهی از مسافران پرواز انقلاب از قطار انقلاب پیاده شدند اما داستان صادق قطب‌زاده از همه ترازیک‌تر بود. صادق قطب‌زاده که حدود دو دهه از زندگی‌اش را به شکل فراری و پناهنده گذرانده بود و با جنبش‌های مبارز در لبنان و فلسطین و لیبی و سوریه و همین‌طور مجامع حقوق بشری اروپا و آمریکا در ارتباط بود، در سبک زندگی‌اش کمترین شباهت را به دولتمردان انقلاب اسلامی داشت اما در سیاست دشمنی با شاه با آنان هم‌مسلك بود و به همین دلیل دوستی‌اش با انقلابیون تنها تا زمانی که شاه را از میان برداشتند ادامه پیدا کرد و پس از آن به دشمنی گرایید و قطب‌زاده بر سر این قمار جان خود را باخت. مصاحبه لوسین ژرژ، خبرنگار روزنامه لوموند با امام خمینی که نخستین مصاحبه بین‌المللی ایشان بود را صادق قطب‌زاده ترتیب داد و به همین واسطه نقش مهمی در انعکاس بین‌المللی صدای انقلاب ایران ایفا کرد. در حذف قطب‌زاده از ساختار قدرت جمهوری اسلامی که در دوران حیاتش از استخدام در کا.گ.ب تا مأمور سیا بودن متهم شد، گروه‌های چپ به‌ویژه حزب توده نقش مهمی داشت.

صادق قطب‌زاده اسفند ۱۳۱۴ در خانواده‌ای متوسط در تهران به دنیا آمد. پدرش تاجر چوب بود. صادق که روحیه ماجراجویی داشت از دوران دانش‌آموزی جذب نهضت ملی شدن صنعت نفت شد. حاج حسین قطب‌زاده فرزندانش را برای ادامه تحصیل به آمریکا می‌فرستاد و صادق سومین فرزندش بود که سال ۱۳۳۷ برای تحصیل در رشته زبان انگلیسی به دانشگاه جرج تاون رفت. صادق به زودی به فعالیت‌های سیاسی در آمریکا جذب شد و به عضویت کنفدراسیون دانشجویان ایرانی درآمد. روحیه ماجراجو و تندخوی او در فعالیت‌های سیاسی‌اش نیز مشهود بود.